

Sygn. akt IV CZ 61/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSA Elżbieta Fijałkowska

w sprawie ze skargi H. K.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem
Sądu Rejonowego w B.

z dnia 27 października 2011 r.,

w sprawie z wniosku Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej K. w likwidacji
w K.

o wykreślenie Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej K. w likwidacji w K.

z Krajowego Rejestru Sądowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 października 2014 r.,

zażalenia H. K.

na postanowienie Sądu Okręgowego w B.

z dnia 25 listopada 2013 r.

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację wnioskodawcy H. K. od postanowienia Sądu Rejonowego w B., którym została oddalona jego skarga o wznowienie postępowania toczącego się bez jego udziału i zakończonego prawomocnym postanowieniem tego Sądu z dnia 6 lipca 2012 r. Pełnomocnik procesowy, wnoszący w imieniu wnioskodawcy skargę kasacyjną, zarządzeniem z dnia 8 października 2013 r. został wezwany „do przedłożenia pełnomocnictwa do wniesienia skargi kasacyjnej pod rygorem odrzucenia skargi”. Zaskarżonym obecnie postanowieniem z dnia 25 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w B. odrzucił skargę na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. ze względu na nieuzupełnienie wskazanego braku.

W zażaleniu na to postanowienie skarżący, wnosząc o jego uchylenie, zarzucił, że w sytuacji, w której termin do uzupełnienia braków „nie został mu skutecznie zakreślony”, brak było podstaw do odrzucenia skargi z powodu nieuzupełnienia jej braków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Termin do usunięcia braków formalnych pisma procesowego należy do terminów procesowych, rozumianych jako okresy, w których może być podjęta czynność procesowa wywołująca określone skutki procesowe. Terminy te mają charakter terminów ustawowych, a więc takich, które są wyraźnie wskazane w ustawie, wyznaczającej jej początek i długość oraz terminów sądowych, czyli wyznaczanych przez sąd.

Sposób ujęcia terminów dotyczących uzupełniania braków formalnych (także fiskalnych) jest niejednolity; niewątpliwie ustawowy jest termin przewidziany w art. 130 § 1 k.p.c. „(...) przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym”) i termin przewidziany w art. 398⁶ § 1 k.p.c. („przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi”). Niejednolite jest ujęcie przesłanki zastosowania rygorów nieuzupełnienia braków; w art. 130 § 2 k.p.c. jest mowa o bezskutecznym upływie

terminu, uzasadniającym zwrot pisma, a art. 398⁶ § 2 k.p.c. przewiduje odrzucenie skargi kasacyjnej „której braków nie usunięto w terminie”. Także skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem podlega odrzuceniu, jeżeli strona nie usunęła jej braków „w terminie”.

W wypadku apelacji (i odpowiednio, na podstawie art. 397 § 2 k.p.c., zażalenia) ustawa nie określa terminu, w którym należy usunąć braki, a jej odrzucenie następuje, jeżeli strona nie uzupełniła braków „w wyznaczonym terminie” (art. 370 i 373 k.p.c.). Podobna regulacja dotyczy sprzeciwu od wyroku zaocznego (art. 344 k.p.c.). Odrzucenie innych środków zaskarżenia, co do których ustawa nie określa terminu usunięcia braków, następuje w wyniku nieusunięcia braków „w terminie” (art. 479^{31a}, art. 494 § 1 i 504 § 1 k.p.c.) albo „w wyznaczonym terminie” (art. 479⁵⁸ § 1 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym i jednolitym orzecnictwem Sądu Najwyższego, wezwanie do uzupełnienia braków musi być precyzyjne i powinno zawierać dokładne oznaczenie braku formalnego i termin jego uzupełnienia oraz określać skutki nieusunięcia braku w terminie; nieprecyzyjne wezwanie do uzupełnienia braków formalnych pisma, w tym środka zaskarżenia, powoduje, że nie może nastąpić jego zwrot lub odrzucenie z powodu niewykonania wezwania (por. wyrok z dnia 30 stycznia 2008 r., III CSK 235/07, niepubl. oraz postanowienia z dnia 24 stycznia 2005 r., III UZ 20/04, OSNP 2005, nr 16, poz. 258, z dnia 12 stycznia 2006 r., II CZ 131/05, niepubl., z dnia 30 lipca 1998 r., III CZ 92/98, niepubl., z dnia 28 września 2011 r., I CZ 81/11, niepubl. i z dnia 28 maja 2013 r., V CZ 159/12, niepubl.). Stanowisko to odnosi się do wszystkich wezwań do usunięcia braków formalnych.

Pomimo niejednolitego ujęcia terminów, w jakich ma nastąpić uzupełnienie braków, w orzecnictwie przyjmuje się zgodnie, że bez względu na rodzaj terminu, a więc nawet wtedy, gdy termin wynika z ustawy - powinien on zostać wskazany (oznaczony) w wezwaniu do usunięcia braku. Takie stanowisko, niekwestionowane w późniejszych judykatach, Sąd Najwyższy zajął m.in. w postanowieniach z dnia 13 lutego 1997 r., I CKN 1997 r. (niepubl.), z dnia 21 grudnia 1998 r., III CKN 935/98 (niepubl.) i z dnia 8 stycznia 2004 r., I CZ 154/03 (niepubl.). W ocenie

Sądu Najwyższego, także przy terminie o charakterze ustawowym, termin powinien być stronie wyznaczony przez wskazanie go w zarządzeniu przewodniczącego, jak i w wezwaniu skierowanym do strony w wykonaniu tego zarządzenia. Praktyka sądów powszechnych jest zgodna z tym stanowiskiem.

Przedstawiony sposób rozumienia rozważanych wymagań odpowiada prawidłowemu założeniu, że wzgląd na ochronę praw stron wymaga takiego rozumienia przepisów, które nie powodują dla strony negatywnych skutków dalej idących, niż te, które wyraźnie wynikają z ustawy.

Nieprecyzyjne zarządzenie o wezwaniu do usunięcia braków skargi kasacyjnej nie pozwalało na stwierdzenie, że braków jej nie usunięto w terminie, a to było równoznaczne z brakiem przesłanki odrzucenia skargi na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. Od profesjonalnego pełnomocnika można co prawda oczekiwać znajomości przepisów postępowania, w tym przepisu określającego ustawowy termin do dokonania czynności, jednak w rozważanym wypadku niespełnienie tego oczekiwania nie spotyka się z sankcją procesową.

Z omówionych przyczyn zażalenie zostało uwzględnione, na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.